

Олександр РУДІК

*Національна академія державного управління
при Президенті України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД НОРВЕГІЇ

Розглядається досвід Норвегії щодо розроблення ефективної європейської політики в межах урядової стратегії співробітництва з ЄС на 2018 – 2021 рр. «Норвегія в Європі». Однією з основних ідей цієї стратегії є проведення Норвегією активної та ефективної європейської політики, яка має сприяти досягненню внутрішньо- та зовнішньополітичних цілей країни, викладених у політичній платформі уряду. Це означає, що європейська політика країни розроблятиметься і впроваджуватиметься у такий спосіб, щоб уряд Норвегії міг якомога успішніше просувати на рівні ЄС національні інтереси та своє бачення Європи шляхом розширення впливу на політику і рішення ЄС. У цьому контексті життєво важливим для забезпечення ефективності та результативності європейської політики Норвегії є ретельно сплановане та скоординоване використання урядом країни широкого спектру інструментів і ресурсів, які є в його розпорядженні. Згідно зі стратегією, найбільш вагомий внесок, який може зробити уряд Норвегії, – це правильне визначення стратегічних цілей та пріоритетів європейської політики країни, налагодження ефективної роботи системи державного управління та розбудова її інституційної спроможності відповідно до сучасних проблем і викликів.

Ключові слова: державна політика, європейська політика, європеїзація, державне управління, стратегічні підходи.

Проведення активної європейської політики було пріоритетом для всіх норвезьких урядів, які приходили на зміну один одному після першого референдуму про членство Норвегії в ЄС у вересні 1972 р. Запорукою цьому стало досягнення на національному рівні широкої політичної згоди, що, хоча Норвегія й не є членом ЄС, вона має бути активним учасником, а не пасивним спостерігачем процесу європейської інтеграції. В оприлюдненій 9 травня 2018 р. урядовій стратегії співробітництва з ЄС на 2018 – 2021 рр. «Норвегія в Європі» наголошується на тому, що Норвегія продовжуватиме брати участь в європейській інтеграції, всіляко сприятиме цьому процесу і має намір повною мірою скористатися наявними в неї можливостями, щоб висловити свої погляди. Одна з основних ідей цієї стратегії полягає в тому, що Норвегія повинна проводити європейську політику, яка має бути не лише активною, але й ефективною, сприяти досягненню внутрішньо- та зовнішньополітичних цілей країни, викладених у політичній платформі уряду. Це означає, що ця політика розроблятиметься і впроваджуватиметься в такий спосіб, щоб уряд Норвегії міг якомога успішніше просувати на рівні ЄС національні інтереси та своє бачення Європи.

У цьому контексті життєво важливим для забезпечення ефективності та результативності європейської політики Норвегії є ретельно сплановане та скоординоване використання урядом країни широкого спектра інструментів і ресурсів, які є в його розпорядженні. Найбільш вагомим внеском, який може зробити уряд Норвегії, є правильне визначення стратегічних цілей та пріоритетів європейської політики країни та налагодження ефективної роботи системи державного управління і розбудова її інституційної спроможності відповідно до сучасних проблем і викликів. Не будучи, як відомо, членом ЄС, Норвегія досягла найвищого для третіх країн рівня інтеграції з ЄС, що дозволило їй зміцнити

свою безпеку, свободу та модель економічного і соціального добробуту. З огляду на це досвід Норвегії щодо розроблення стратегічних підходів у сфері європейської політики є цікавим для України, де національна політика європейської інтеграції, зокрема її інституційний складник, перебуває в процесі активної розбудови.

Проблематика двосторонніх відносин Норвегії з ЄС є актуальною і постійно перебуває на дослідницькому порядку денному науковців завдяки двом ключовим факторам: безпрецедентній глибині інтеграції цієї країни з ЄС та процесу виходу Великої Британії з ЄС, під час якого так звана норвезька модель опинилася в центрі дебатів між прихильниками і супротивниками Brexit. Сутність і особливості норвезької моделі інтеграції з ЄС в контексті Brexit, досвід європейської інтеграції Норвегії як країни, що не є членом ЄС, та уроки, які можна винести з нього іншим країнам – ці та інші питання досліджуються в нещодавно опублікованій праці (2018 р.) норвезьких дослідників Дж. Фоссума та Г. Гравера «Пошуки квадратури кола щодо Brexit: Чи є норвезька модель такою, що працює?». Серед наукового доробку зарубіжних, зокрема європейських учених зазначені проблематиці присвячені також праці У. Свердрупа, Я. Піччинетті, І. Гелле, Е. Еріксена, С. Гензле, Т. Хенокла, А. Лазовського, Н. Кампоса, Л. Моретті, Д. Редікера, К. Еліассена, Н. Сіттера та інших науковців. На даний момент майже відсутні публікації (принаймні англійською мовою), присвячені аналізу оприлюдненої урядом Норвегії в травні 2018 р. стратегії співробітництва з ЄС на 2018 – 2021 рр. «Норвегія в Європі».

Метою статті є з'ясування сутності стратегічних підходів до політики у сфері європейської інтеграції, зокрема на урядовому рівні, на прикладі Норвегії.

Як зазначено в політичній платформі уряду, він буде проводити європейську політику, спрямовану на підвищення норвезького впливу на рішення, які впливають на інтереси Норвегії. У стратегії зазначається, що заради досягнення цього політичного пріоритету мають працювати всі міністри норвезького уряду. Очевидно, що найбільші можливості для безпосередньої участі в процесі європейської інтеграції та впливу на цей процес пропонує повноправне членство в ЄС, проте в Норвегії існує стабільний рівень підтримки існуючої форми асоціації з Європейським Союзом у межах Угоди про Єдиний європейський простір (ЄЕП) та інших договорів з ЄС [8, р. 8; 11]. Саме в цих політичних рамках уряд Норвегії максимізує свої зусилля на підвищення норвезької участі та впливу у відповідних процесах.

За таких умов уряд Норвегії повністю свідомий того, що найбільші шанси на донесення своїх поглядів та позиції до ЄС він матиме лише тоді, коли сформулює і просуватиме їх на ранній стадії процесу розроблення політики ЄС. Цілком очевидно, що набагато легше впливати на суть законодавчих пропозицій на етапі їх розроблення Європейською Комісією, ніж тоді, коли вони вже стають предметом обговорення в Раді ЄС і Європейському Парламенті або переговорів між цими інститутами-законодавцями. У рамках ЄЕП саме під час цього підготовчого етапу розроблення політики, коли Європейська Комісія, агентства та наглядові органи ЄС формулюють нові законодавчі ініціативи, Норвегія має найкращі канали для донесення до партнерів своїх поглядів. Усі норвезькі урядові міністри несуть відповідальність за те, щоб уряд розробляв чітко визначені позиції з питань, які мають особливе значення для Норвегії, саме на ранній стадії їх обговорення в інститутах ЄС і між його державами-членами.

Уряд також підкреслює, що європейський вимір має бути інтегрований у розвиток національної політики Норвегії. Дії на європейському рівні часто необхідні для досягнення національних цілей. Тому уряд Норвегії має намір відігравати активну роль у розвитку європейського співробітництва в тих сферах,

де він вважає це необхідним, наприклад: за допомогою ініціативи щодо посилення європейських зусиль у боротьбі зі злочинами у сфері праці та трудових відносин (створення непрозорих бізнес-структур, уникнення внесків роботодавців та інших витрат, пов'язаних із заробітною платою, уникнення відповідальності роботодавця, використання фальшивих документів тощо) [6; 9], шляхом активного залучення Норвегії до вирішення проблеми стійкості до антибіотиків [3].

Як зазначено вище, усі урядові міністри відповідають за формулювання норвезьких позицій на ранній стадії розроблення політики ЄС, а також за розроблення ініціатив, які Норвегія може висунути на європейському рівні. Міністри мають брати активну участь у відповідних європейських форумах.

Наприклад, Норвегія є однією із чотирьох країн (разом з Ісландією, Ліхтенштейном та Швейцарією), які є частиною Шенгенської зони. Як державачлен Шенгенської угоди Норвегія запрошується на міністерські зустрічі щодо подальшого розвитку співпраці у цій сфері. У прийнятті рішень Норвегія бере участь через змішані комітети, які зустрічаються разом з робочими групами Ради ЄС. Представники Норвегії беруть участь у дискусіях щодо розвитку аспис Шенгену, але не мають права голосу. Норвегія також бере участь у роботі ряду суміжних установ, включаючи Європол, Євроюст та Європейське агентство прикордонної та берегової охорони (Frontex). Країна також співпрацює з ЄС з питань надання притулку в межах так званої Дублінської постанови ЄС № 604/2013 та є частиною Європейської міграційної мережі, заснованої у 2008 р. рішенням Ради ЄС для надання експертної підтримки питань міграції та надання притулку [7, р. 5].

Завдяки Угоді про СЕП Норвегію запрошують до участі в неформальних зустрічах на рівні міністрів з таких питань, як: конкурентоспроможність, освіта, культура, довілля, зайнятість, соціальна політика, охорона здоров'я, споживча політика, енергетика та транспорт. Уряд Норвегії надає пріоритетного значення забезпеченню участі своїх міністрів у цих зустрічах [4, р. 21]. Для підтримки зазначеної політичної участі та досягнення визначених політичних цілей уряд Норвегії виділяє відповідні фінансові ресурси.

Головним фінансовим інструментом європейської політики Норвегії є гранти СЕП, які фінансуються Ісландією, Ліхтенштейном та Норвегією, та власне Норвегії («Norway Grants»). Загальний обсяг коштів, доступних за програмою грантів на період 2014 – 2021 рр., становить 2,8 млрд євро (близько 26,6 млрд норвезьких крон) [4, р. 21]. Ці кошти використовуються для підтримки проектів в економічно менш розвинених державах-членах ЄС у межах двосторонніх угод про співробітництво. Гранти СЕП та Норвегії доступні для 13 держав-членів, які вступили в ЄС та СЕП у 2004 р., 2007 р. та 2013 р., а також для Греції та Португалії (лише гранти СЕП) [10]. Мета надання грантової підтримки полягає у вирішенні спільних європейських проблем та викликів, наприклад: шляхом сприяння економічному зростанню за допомогою досліджень та інновацій, вжиття необхідних заходів для захисту навколишнього середовища та боротьби зі зміною клімату (не в останню чергу шляхом розроблення та імплементації відповідної енергетичної політики), захисту верховенства права, боротьби з міграцією та сприяння розвитку сильного громадянського суспільства. За допомогою програми грантів уряд Норвегії допомагає реалізувати власне бачення безпечної, вільної, економічно сильної та відповідальної Європи.

Так, у рамках грантів СЕП та Норвегії для підтримки проектів співпраці, які мають на меті зменшення молодіжного безробіття в Європі, був створений Фонд зайнятості молоді, а для сприяння інклюзивному співробітництву в Європі – Фонд регіонального співробітництва. Країни-сусіди ЄС, такі як: Україна, Молдова та Сербія, також можуть брати участь у проектах співпраці в рамках цього фонду.

У всіх країнах-бенефіціарах Норвегія допомагає зміцнювати громадянське суспільство шляхом надання коштів активним громадянам [4, р. 21]. Ці фонди є найважливішими фінансовими інструментами Норвегії, які вона використовує для сприяння розбудови вільної Європи. Більше того, у багатьох країнах грантова допомога є найважливішим джерелом фінансування громадянського суспільства.

Для того щоб втілити в життя власне бачення Європи Норвегія забезпечує фінансування зусиль у країнах, які не є членами ЄС. У цьому контексті важливим інструментом забезпечення безпечної та вільної Європи є допомога у сфері розвитку, яку Норвегія надає країнам Західних Балкан та Східної Європи. Норвегія також підтримує зусилля ЄС у сфері розвитку в країнах за межами Європи. Одним із прикладів є внесок Норвегії до Надзвичайного трастового фонду ЄС для Африки. З часу створення Фонду у 2015 р. Норвегія внесла до нього 80 млн норвезьких крон (8,2 млн євро), а у вересні 2018 р. виділила додаткові 60 млн норвезьких крон (6,1 млн євро). Це фінансування буде розподілене між країнами регіонів Сахель і Озера Чад, Північної Африки та Африканського Рогу [5].

Уряд також підтримує активну участь Норвегії в Європейському фонді за демократію – механізмі фінансування, що сприяє розбудові демократії в країнах Південного та Східного партнерства, в яких відбувається політичний транзит, а також у певних країнах Західних Балкан.

Важливе місце в урядовій стратегії відведено питанням координації європейської політики, оскільки співпраця Норвегії з ЄС охоплює всі сфери політики і впливає на широке коло норвезьких інтересів та суб'єктів. Для того щоб сформулювати норвезькі позиції та ефективно просувати норвезькі інтереси, уряд забезпечує координацію на національному рівні, консультується із зацікавленими сторонами та сприяє діалогу зі Стортингом (парламент Норвегії) з питань європейської політики.

Багато ініціатив та пропозицій ЄС впливають на ряд секторів економіки, а також на норвезькі муніципалітети та округи. Координація, таким чином, має важливе значення не лише всередині уряду, а й на рівні вищих посадових осіб та між різними рівнями державного управління. Прем'єр-міністр несе повну відповідальність за процес координації в уряді, тоді як міністр закордонних справ несе особливу відповідальність за те, щоб Норвегія мала інтегровану європейську політику та послідовний підхід до відносин країни з ЄС. Міністр закордонних справ очолює урядовий координаційний комітет з питань європейської політики. Питання, що мають особливе значення стосовно співробітництва Норвегії з ЄС, або питання, що впливають на сфери відповідальності декількох міністрів, повинні обговорюватися урядом якнайшвидше, щоб забезпечити основу для ефективної участі Норвегії в європейському співробітництві [4, р. 22].

Для забезпечення послідовної та узгодженої європейської політики на рівні вищих посадових осіб під керівництвом міністерства закордонних справ створені та працюють комітети з координації політики з питань ЄП, а також з питань юстиції та внутрішніх справ. На додаток до регулярних засідань цих комітетів Міністерство закордонних справ відповідає за створення спеціальних груп співпраці в конкретних сферах, якщо це необхідно. Цільова міжміністерська група з питань Brexit, створена урядом Норвегії після прийняття Великобританією рішення вийти з ЄС, є одним із таких прикладів [1].

Координація також є одним із ключових завдань норвезької місії в ЄС, яка є найбільшою місією Норвегії за кордоном і в якій працюють службовці, делеговані більшістю міністерств уряду Норвегії. Поточний штат місії складається приблизно із 60-ти осіб, з яких дві третини – дипломати. Місія є важливим центром експертизи з питань ЄС та ЄП для уряду та системи державного

управління Норвегії. Щоденне співробітництво між різними частинами центральної державної адміністрації, представленими в Брюсселі, є хорошою основою для розвитку та сприяння координації норвезьких позицій. Місія щороку приймає понад 7 тис. відвідувачів, починаючи від шкільних класів та студентських груп до делегацій представників бізнесу та парламентських комітетів [2].

В уряді Норвегії наголошують на важливості забезпечення консультацій із залученими сторонами та урахування їх поглядів ще до того, як рішення будуть прийняті. Такий підхід поширюється також і на процес прийняття рішень, що стосуються співпраці Норвегії з ЄС. Обов'язковість консультування закріплена в офіційних інструкціях Норвегії щодо планування та управління програмами та проектами центрального уряду. У цих інструкціях зазначено, що перед тим як уряд прийме рішення щодо позиції Норвегії стосовно запропонованого Європейською Комісією нового законодавства, він, як правило, має проконсультуватись із залученими сторонами. Усі урядові міністри відповідають за проведення консультацій із залученими сторонами в питаннях, що стосуються їх сфер відповідальності. Поріг запрошення відповідних сторін висловити свою думку з конкретних питань має бути низьким.

На додаток до звичайних консультацій на рівні кожного з міністерств міністерство закордонних справ і міністерство місцевого самоврядування та модернізації співпрацюватимуть над подальшим розвитком місцевого та регіонального Європейського політичного форуму, який сприяє налагодженню діалогу з європейських питань між місцевими та регіональними органами влади та Саамським парламентом (виборний представницький орган саамів Норвегії). У стратегії наголошується, що міністерство закордонних справ продовжуватиме запрошувати відповідні сторони до участі в регулярних засіданнях Групи раннього попередження, яка складається з представників соціальних партнерів та регіональних представництв Норвегії в Брюсселі. Мета полягає в тому, щоб обмінюватися інформацією та допомагати формувати норвезькі позиції на якомога ранньому етапі процесу розроблення політики ЄС [4, р. 22].

Уряд надає великого значення діалогу зі Стортингом з питань, що стосуються співробітництва Норвегії з ЄС і тому прагне сприяти ретельній і широкій політичній дискусії в цій сфері. Двічі на рік уряд Норвегії звертається до Стортингу стосовно важливих питань ЄС та ЄЕП, за яким іде їх обговорення. Більш детальні консультації зі Стортингом щодо законодавчих актів, які мають бути включені в Угоду про ЄЕП, та інших питань, пов'язаних із ЄС, відбуваються на засіданнях Європейського консультативного комітету Стортингу. У засіданнях комітету бере участь міністр закордонних справ, якого, як правило, супроводжує міністр, відповідальний за конкретну сферу діяльності. Хоча рекомендації комітету не є обов'язковими до виконання, система парламентаризму Норвегії слугує гарантією підзвітності уряду Стортингу і залежності його від довіри парламенту [4, р. 22 – 23; 12].

На додаток до узгоджених позицій, які були розроблені після консультацій із залученими сторонами та в діалозі зі Стортингом, Норвегії потрібні надійні канали для доведення власних поглядів до відомих інститутів та держав-членів ЄС. Враховуючи те, що Норвегія не є державою-членом ЄС, країні часто доводиться використовувати альтернативні канали та ресурси для того, щоб прагнути впливати та брати участь у європейському співробітництві. Деякі із цих каналів доступні Норвегії в межах угод з ЄС, однак уряд активно розбудовує та підтримує інші канали [4, р. 23 – 25]:

1. Європейські мережі. Участь в офіційних та неформальних зустрічах на рівні міністрів, до яких уряд Норвегії має доступ у межах двосторонніх угод з ЄС, дає країні змогу створювати нові та розширювати існуючі європейські

контакти на політичному рівні. Усі урядові міністри повинні підтримувати тісні контакти з відповідними комісарами Європейської Комісії та своїми колегами з держав-членів ЄС. Вони також повинні тісно співпрацювати зі своїми колегами з урядів інших країн ЄЄП.

Уряд намагається співпрацювати з неформальними групами держав-членів ЄС у конкретних сферах. Норвегія має великий досвід співпраці такого типу, яка доповнює офіційні канали участі. Одним із прикладів є участь Норвегії в Групі зеленого зростання, що об'єднує держави-члени ЄС, які виступають за амбіційну кліматичну політику та встановлення більш жорстких квот у системі торгівлі викидами. Уряд наполегливо працює над тим, щоб Норвегія була запрошена до участі в такого типу співпраці в усіх важливих для країни сферах.

Уряд також прагне посилити діалог з Європейським Парламентом та його ключовими членами, особливо після виборів до цього інституту в травні 2019 р. Члени норвезького уряду використовують свої політичні партійні мережі в Європі для просування норвезьких інтересів. Зусилля урядовців доповнюються діяльністю представництва Стортингу в Брюсселі, парламентських делегацій Стортингу в Конференції з питань спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС і спільної безпекової та оборонної політики ЄС, у відносинах з Європейським Парламентом, у парламентських комітетах Європейської асоціації вільної торгівлі і ЄЄП, а також шляхом інших контактів, які мають члени Стортингу в межах існуючих у Європі партійно-політичних форумів.

Однією із сильних сторін співпраці з ЄС є те, що він заохочує транскордонну взаємодію на всіх рівнях. Багато норвезьких адміністративно-територіальних одиниць (округи та муніципалітети), організацій приватного сектору та соціальних партнерів, університетів, університетських коледжів та інших учасників беруть участь у європейських рамкових організаціях. Вони також тісно співпрацюють з європейськими партнерами в межах багатьох програм ЄС. Завдяки цим європейським мережам норвезькі учасники мають широкий доступ до інформації та каналів участі, які доповнюють канали, відкриті для уряду та центральних органів виконавчої влади. Уряд прагне забезпечити належний обмін інформацією з цими учасниками, щоб мати змогу ефективно просувати норвезькі інтереси на європейських форумах співпраці.

2. Норвезькі експерти. Згідно з Угодою про ЄЄП, Норвегія бере участь у робочих та експертних групах, а також у роботі комітетів при Європейській Комісії та агентствах ЄС, де має можливість висунути пропозиції та зробити свій внесок під час розроблення ініціатив у сферах, охоплених угодою. Завдяки співпраці у межах Шенгенської угоди Норвегія бере участь у роботі Ради ЄС. Щоб норвезькі учасники, які беруть участь у робочих та експертних групах і комітетах, могли максимально ефективно сприяти інтересам Норвегії, уряд забезпечує їх належне інформування про позицію країни з відповідних питань.

Згідно зі стратегією уряд продовжуватиме сприяти відрядженню норвезьких посадовців до Європейської Комісії. На сьогодні близько 50 експертів з Норвегії працюють у Європейській Комісії та агентствах ЄС. Норвезькі експерти відряджаються до тих підрозділів Європейської Комісії, які працюють над питаннями, що мають особливе значення для Норвегії, і де їхній внесок може сприяти просуванню інтересів Норвегії. Враховуючи роль Європейського Парламенту в законодавчому процесі ЄС, уряд хоче запропонувати відновити аналогічну схему відряджень експертів для їх участі на робочих рівнях цього інституту.

3. Співпраця з окремими державами-членами. Співробітництво Норвегії з ЄС відбувається насамперед у Брюсселі, де базується більшість інститутів ЄС. Водночас пріоритетною для уряду є також цільова співпраця з державами-

членами ЄС. На засіданнях Європейської Ради держави-члени ЄС визначають загальний політичний курс та пріоритети ЄС, а європейське законодавство приймається Радою ЄС та Європейським Парламентом. Нові напрями політики ЄС часто ініціюються та втілюються в життя на національному рівні. Внутрішня політична ситуація та дебати в різних державах-членах визначають, які питання висуватимуться, обговорюватимуться та вирішуватимуться на рівні ЄС. Представництва Норвегії в державах-членах ЄС служать важливими «постами прослуховування» для виявлення важливих питань та каналів просування норвезьких інтересів в ЄС.

Уряд визначає на індивідуальній основі, з якими державами-членами слід прагнути співпрацювати з метою найбільш ефективного просування інтересів Норвегії. У деяких сферах і з певними державами-членами Норвегія розбудовує більш системні і довгострокові відносини. Ця робота спрямована на доповнення, а не на підрив широкого співробітництва Норвегії з ЄС. Згідно зі стратегією наступними роками уряд Норвегії надаватиме пріоритет співпраці з трьома групами країн: 1. Німеччиною, Великою Британією, Нідерландами та Францією з метою поглиблення співпраці у сфері зовнішньої та безпекової політики. 2. Країнами Північної Європи (Данія, Ісландія, Фінляндія, Швеція), з якими Норвегія має спільні інтереси, подібну соціальну модель і спільний набір цінностей. 3. Державами-членами ЄС, які головує у Раді ЄС у кожен конкретний період часу (наприклад, у січні – червні 2019 р. такою країною є Румунія) [4, р. 24 – 25].

Таким чином, стратегія «Норвегія в Європі» базується на трьох засадничих ідеях: по-перше, співпраця з ЄС має допомогти реалізувати бачення урядом Європи як безпечної, вільної та економічно сильної частини світу, де кожна країна бере на себе солідарну відповідальність за вирішення спільних проблем; по-друге, основою співпраці Норвегії з інститутами ЄС та його державами-членами на міжнародній арені є спільні європейські інтереси та цінності; по-третє, уряд проводитиме ефективну європейську політику, яка дозволить країні максимально успішно просувати норвезькі інтереси та власне бачення Європи. Як зазначено в політичній платформі уряду, він буде проводити таку європейську політику, яка забезпечить посилення впливу на політику і рішення ЄС, що впливають на національні інтереси Норвегії. Заради досягнення цього політичного пріоритету уряд Норвегії має намір: інтегрувати європейський вимір у розвиток внутрішньої та зовнішньої політики країни; формулювати і просувати національні інтереси та позиції на якомогі ранній стадії процесу розроблення політики ЄС; брати активну участь у відповідних європейських форумах і мережах, зокрема на міністерському рівні, створених на основі Угоди про ЄП, Шенгенської угоди та інших суміжних угод з ЄС; виділяти відповідні фінансові ресурси, у тому числі грантові, для підтримки зазначеної політичної участі, досягнення визначених політичних цілей та сприяння інклюзивному співробітництву в Європі; забезпечувати координацію зусиль на національному рівні, зокрема між вищими посадовими особами уряду та різними рівнями державного управління, а також консультування із зацікавленими сторонами; розширювати можливості для норвезьких експертів робити цілеспрямований внесок у діяльність інститутів, органів та установ ЄС; розвивати співпрацю з окремими державами-членами.

Список використаних джерел

1. *Biannual address to the Storting on important EU and EEA matters*. Retrieved February 23, 2019, from https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/biannual_180522/id2601713.
2. *Mission of Norway to the European Union*. Retrieved February 25, 2019, from <https://www.norway.no/en/eu>.
3. *National Strategy against Antibiotic Resistance 2015 – 2020*. Retrieved February 23, 2019, from <https://www.regjeringen.no/contentassets/5eaf66ac392143b3b2054aed90b85210/>

antibiotic-resistance-engelsk-lavopploslig-versjon-for-nett-10-09-15.pdf.

4. *Norway in Europe. The Norwegian Government's strategy for cooperation with the EU 2018 – 2021*. Retrieved February 23, 2019, from https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/eu_strategy/id2600561.

5. *Norway increases contribution to EU Emergency Trust Fund for Africa*. Retrieved March 3, 2019, from https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/pm_trust_fund/id2611733.

6. *Norway: Strategies to tackle work-related crime*. Retrieved February 23, 2019, from <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2017/norway-strategies-to-tackle-work-related-crime>.

7. *Norway's relationship with the EU*. Retrieved February 23, 2019, from <https://www.files.ethz.ch/isn/158486/SN06522.pdf>.

8. *Outside and Inside: Norway's agreements with the European Union, 2012. Official Norwegian Reports NOU 2012: 2*. Retrieved March 9, 2019, from https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/eu/nou2012_2_chapter27.pdf.

9. *Revised strategy for combating work-related crime*. Retrieved February 27, 2019, from https://www.regjeringen.no/contentassets/18425e5b42f84340b02fbb74bdb90b19/revised_strategy_for_combating_work_related_crime.pdf.

10. *The EEA and Norway grants*. Retrieved March 3, 2019, from <https://eeagrants.org/Who-we-are>.

11. *The EU Debate in Norway: Left Positions and Recent Developments*. Retrieved March 3, 2019, from <https://lexit-network.org/the-eu-debate-in-norway-left-positions-and-recent-developments>.

12. *The European Consultative Committee*. Retrieved March 1, 2019, from <https://www.stortinget.no/en/In-English/International-delegations/the-european-consultative-committee>.

List of references

1. *Biannual address to the Storting on important EU and EEA matters*. Retrieved February 23, 2019, from https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/biannual_180522/id2601713 [in English].

2. *Mission of Norway to the European Union*. Retrieved February 25, 2019, from <https://www.norway.no/en/eu> [in English].

3. *National Strategy against Antibiotic Resistance 2015 – 2020*. Retrieved February 23, 2019, from <https://www.regjeringen.no/contentassets/5eaf66ac392143b3b2054aed90b85210/antibiotic-resistance-engelsk-lavopploslig-versjon-for-nett-10-09-15.pdf> [in English].

4. *Norway in Europe. The Norwegian Government's strategy for cooperation with the EU 2018 – 2021*. Retrieved February 23, 2019, from https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/eu_strategy/id2600561 [in English].

5. *Norway increases contribution to EU Emergency Trust Fund for Africa*. Retrieved March 3, 2019, from https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/pm_trust_fund/id2611733 [in English].

6. *Norway: Strategies to tackle work-related crime*. Retrieved February 23, 2019, from <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2017/norway-strategies-to-tackle-work-related-crime> [in English].

7. *Norway's relationship with the EU*. Retrieved February 23, 2019, from <https://www.files.ethz.ch/isn/158486/SN06522.pdf> [in English].

8. *Outside and Inside: Norway's agreements with the European Union, 2012. Official Norwegian Reports NOU 2012: 2*. Retrieved March 9, 2019, from https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/eu/nou2012_2_chapter27.pdf [in English].

9. *Revised strategy for combating work-related crime*. Retrieved February 27, 2019, from https://www.regjeringen.no/contentassets/18425e5b42f84340b02fbb74bdb90b19/revised_strategy_for_combating_work_related_crime.pdf [in English].

10. *The EEA and Norway grants*. Retrieved March 3, 2019, from <https://eeagrants.org/Who-we-are> [in English].

11. *The EU Debate in Norway: Left Positions and Recent Developments*. Retrieved March 3, 2019, from <https://lexit-network.org/the-eu-debate-in-norway-left-positions-and-recent-developments> [in English].

12. *The European Consultative Committee*. Retrieved March 1, 2019, from <https://www.stortinget.no/en/In-English/International-delegations/the-european-consultative-committee>.

Державне управління та місцеве самоврядування, 2019, вип. 1(40)

www.stortinget.no/en/In-English/International-delegations/the-european-consultative-committee [in English].

Oleksandr Rudik. Strategic approaches to development of effective European policy: Norway experience

The article deals with Norway experience in designing of strategic approaches for the development of effective European policy under the Government's strategy for cooperation with the EU for the period 2018 – 2021 «Norway in Europe». The purpose of the article is to clarify the essence of strategic approaches to European integration policy, in particular at the governmental level, using an example of Norway. One of the main messages of the strategy is Norway's active and effective European policy, which should contribute to the national domestic and foreign policy goals setting out in the Government's political platform. This means that Norway's European policy will be developed and implemented in such a way that the Government could, as far as possible, promote the national interests and its vision of Europe at EU level by expanding its influence on EU policies and decisions. The main financial instruments of Norway's European policy are the EEA and Norway Grants. The aim is to address common European challenges and through the grants scheme, Norway helps to realize own vision of a secure, free, economically strong and responsible Europe. The funds are used to support projects in the least economically developed EU member states through bilateral cooperation agreements and in the countries that are not EU members such as Western Balkans and Eastern European ones. Norway's cooperation with the EU covers all policy areas and affects a wide range of Norwegian interests and actors. The Government also ensures the most effective engagement of Norway's interests and positions through participation in European networks, expanding the capacity for Norwegian experts to make a targeted contribution to the activities of EU institutions, bodies and institutions, and to prioritize cooperation with individual EU Member States. According to the Strategy, the Government will seek to cooperate with informal groups of EU member states in specific fields. Therefore, well-planned and coordinated use by the Government of a wide range of tools and resources is vital for ensuring that Norwegian European policy is effective and efficient. In this regard, Norway's experience in developing strategic approaches in the field of European policy is interesting for Ukraine, where the national policy of European integration, in particular its institutional component, is in the process of active development.

Key words: public policy, European policy, Europeanization, public administration, strategic approaches.

Надійшла до редколегії 04.03.19